עירין קדישין — בחוקתי

פתח ואמר אם בחוקותי תלכו ועשיתם אותם ונתתי גשמיכם בעתם וגו'. כתיב (משלי ג) בכל דרכיך דעהו והוא יישר אורחותיך, כי זה ידוע למי שיודע וכן הוא האמת כי דרך משמעותו דרך הכבושה לרבים. בסוד דרך הרבים שהכל דורסים והולכים בה. ואורח משמעיתו נתיב ושביל שאין הרבים כובשין והולכין בה רק יחידים שיודעים אותה נוטים מן הדרך והולכים בהשביל. והנה עבודת האדם להשי"ת בתורה ובמעשה המצות בהתמדה והרגלה יומם ולילה מכונה בשם דרך. שהכל יודעים ויכולים להגיע לזה. כי הוא דרך הכבושה והסלילה. על כן נקרא עבודה הזאת בשם דרך שהכל משמשין ובאין עליו. והאורח מכונה במי שעובד השי"ת באכילה ושתיה ובכל דבר שבא לכלל תענוג. שצופה ומביט בהתענוג של כל הדברים על החיות והכח של הש"י ששופע ושוכן שם ולוקח ממנו רמיזא דחכמתא לקרב הכל לשורשו שנלקח ממנו ועבודה כזאת יותר קשה מעבודה שאדם עובד בתורה ובתפלה ובמצות. שאין יכולין לעמוד בעבודה הזאת ולהיות מגבור הכובש את יצרו לכופו מיניה וביה. ולכן נקרא העבודה כזאת בשם אורח. כי אין הכל הולכים בשביל הזה רק יחידי סגולה שמשברים גשמותם ועביותם מתענוג הגשמי והעבי'. וזהו בכל דרכיך דעהו שאם האדם מקיים תמיד לילך בדרך הכבושה והסלילה בתורה ובתפלה ובמעשה המצות, ואז השי"ת מסייע לו שיכול לילך בהאורח הנ"ל. כי הבא לטהר מסייעין לו שיכול לבוא לעבודה השניה שמכונה בשם אורח שקשה יותר מהעבודה ראשונה. וזהו והוא יישר אורחותיך שהשי"ת מיישר ומסייע להאדם שילך בעבודה המכונה בשם אורח כנ"ל. וזהו אם בחוקותי תלכו. וחוקות מכונה בשם דרך כנ"ל בתורה ובתפלה ובמצות החקוקים בהתורה. שאם תהיו הולכים תמיד בהרגלה ובהתמדה יומם ולילה בעסק התורה והתפלה ומעשה המצות כמו שנאמר ושמרתם ועשיתם אותם ואז השי"ת מסייע לו כמו הבא לטהר מסייעין לו. ואז השי"ת מבטיח ונתתי גשמיכם בעתו. שהשי"ת יעזור ומסייע לו שיכול לעבוד אותו אפילו בהגשמיות הדברים שנאמר בפסוק שמכונה בשם אורח. ויקבל הקב"ה תענוג ושעשועים מעבודתו שיקרב הכל לשורשו שנלקח משם. שיהפוך אצלו הגשמיות של הדברים לרוחניות. ויגיע למעלה למדריגה של אורח כנ"ל:

באופן אחר אם בחקותי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם. כי הנה כתוב (תהלים קיא) ראשית חכמה יראת ה' שעיקר החכמה היא היראה כי חכמה בלא יראה לאו כלום, וכל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת וכל שאין יראת חטא קודמת לחכמתו אין חכמתו מתקיימת. כי היראה היא המקור החכמה. וזהו אם בחקותי תלכו סוד המצות הנחקקות בתורם כנ"ל. וע"ז מסיים ואת מצותי תשמורו ועשיתם. כי השמירה הוא סוד היראה. ועשיתם הוא סוד האהבה סוד החכמה. שתהיה היראה קודמת להחכמה ויהיה חכמתו מתקיימת. ואז אם יהיה שניהם יחדיו בבל המצות היראה והאהבה יהיה בתכלית השלימות שיהיה למעלה לנחת רוח להשי"ת:

באופן שלישי אם בחקותי תלכו. כי זה ידוע למי שיודע מה שאמרו חז"ל (ברכות פ"ק) לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע. וסוד הרגזה היא שלעולם יתאמץ ויתחזק האדם בעבודת השי"ת הן בתורה הן בתפלה ובכל המצות לעשות אותם בתשוקה וחפצה בהתלהבות חזקה. אעפ"י שיהיה נגוף לפני היצה"ר מחמת תחבולותיו המזומות לדחות אותו מן המצות. שיראה לו פנים שלא כהלכה שלא ללכת בהמצוה מחמת תחבולותיו המזימות ורמיזותיו. שלכך נברא ואומנתו בכך. על זה מבטיח הש"י אם בחקותי תלכו כי חק הוא דבר שלא בטעם, שבכל המצות אפילו מצות שיש להם טעמים וסודות לאנשים היודעים בטוב הכוונה. תלכו אתם אפילו אינכם יודעים בטוב הכוונה. ולדחות היצה"ר לאמור שכן צוה השי"ת בלא טעם. ויעשה המצות בזריזות ותשוקה ובהתלהבות לעשות רצונו יתברך. וזהו אם בחקותי תלכו שהוא לשון חק בלא טעם תלכו בכל המצות אפי' המצות שיש להם טעמים על פי כוונות. רק שהוא אינו יודע הטעם והכוונה ברמיזותיה בעולמות עליונים. יעשה בדרך חק בלא טעם כנ"ל רק בזריזות וחשיקה. וע"ז מסיים ושמרתם את מצותי ועשיתם אותם. שהשי"ת מבטיחו שאם מתנהג בדרך הנ"ל אזי הבא לטהר מסייעין לו. כי השי"ת יעזור ויסייע לו לשמור ולעשות שיעשה המצוה אח"כ על פי הכוונה שיגלה לו מיזתה בעולמות עליונים. וזהו ושמרתם את מצותי ועשיתם אותם. שישמור ויעשה המצוה כפי רמיזתה בעולמות עליונים כי הבא לטהר מסייעין אותו ויתגלה לו סוד הכוונה. וזהו ענין ההרגזה על היצה"ר שהיצ"ט מרגיזו ומדחה אותו ועושה המצוה אעפ"י שאינו יודע כוונתה ורמיזתה אעפ"כ עושה אותה בהתלהבות כנ"ל:

באופן רביעי אם בחקותי תלכו כי זה ידוע למי שיודע וכן הוא האמת שדעות דיוקנו של יעקב חקיקה בכסא הכבוד. ע"כ אמרו חז"ל ששופרא דיעקב מעין שופרא דאדם קדמאה. כי הם שניהם חקוקים בכסא הכבוד כמו שראה יחזקאל הנביא (יחזקאל א) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, וכל נשמות עמו ישראל נחצבות ונחתכות מתחת כסא כבודו יתברך מסוד האדם קדמאה הנושא את הכסא שהיא כללות כל הנשמות של ישראל. ולכן אם כן הוא הדבר אזי מה מאוד צריך האדם דלתתא לרעוד ולפחוד להגשים ולתעב סוד נשמתו הנחצבה מתחת כסא כבודו מאדם דלעילא מתחת הכסא ומסוד יעקב החקיקה בכסא כבודו. כי הם בשוה שם. כמו שאחז"ל שופרא דיעקב כשופרא דאדם קדמאה. וצריך האדם לראות ולהסתכל תמיד על שורש מחצבו הנחקק מתחת כסא כבודו משורש דאדם דלעילא וממדת יעקב החקיקה שם בכסא כבוד כנ"ל. ויראה לתקן שורש מחצבו שיראה ויבט על שורש נשמתו מאיזה מדה וספירה היא נחקקה אם ממדת החסד או ממדת הגבורה או משאר שבע מדות. וישים כל מגמתו וחפצו לתקן שורש נשמתו בחכמתו ובינתו ושכלו ודעתו לתקן זאת המדה וספירה בשרשה: לזכך ולטהר אותה מכל סיג ופגם בשבירות החומר והגוף. ולעבוד להשי"ת בהמדה והספירה של ד שורש נשמתו בכלות הנפש לתקן שורש נשמתו. וזה אם בחקותי תלכו כי חקות היא לשון חקיקה. סוד הנשמה החקיקה מתחת כסא כבודו יתברך כנ"ל. ואם תלכו בחקיקה הנ"ל רצה לומר שיראה להביט ולהסתכל מאיזה מדה וספירה נחקקת שורש נשמתו. וילך בעבודת השי"ת כל ימי חייו לקרב הענף אל השורש בעבודתו הזכה והטהורה כמו שנחקקה משם. ואז יקבל השם יתברך תענוג ושעשועים ממנו:

באופן חמישי אם בחקותי תלכו. כי זה ידוע למי שיודע כי אדם הוא כמספר מ"ה כמנין השם הוי"ה ב"ה במילואו כי נשמתו חצובה מתחת כסא כבודו יתברך. ואם מזכך ומטהר גופו וחומרו מגשמיותו ועביותו לבלתי הולך אחר תאוותיו והנאותיו למלאות כריסו מתאוות עוה"ז. אזי מאיר בו סוד נשמתו בההארה זכה ובהירה. ואז בצלם יתהלך איש ומאיר בו השם הוי"ה שהיא שם מ"ה סוד נשמתו כנ"ל כי אינו מלכלך אותה במעשיו הרעים לבטל אורה. ואז כל מה שמרבה בטהרתה וזיוה אזי יודע ביותר פחיתות ערכו איך שהוא בתכלית הריחוק. והוא בסוד האי"ן והענוה כמו שנאמר אצל משה רבינו ע"ה (במדבר יב) והאיש משה עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה. ומחמת זה זכה למעלה היותר גדולה מכל הנבראים. כי מי שמשיג ביותר גודל אור יתברך יודע ביותר פחיתות ערכו. וכתוב (ישעיה נז) אני את דכא אשכון ושפל רוח. אבל לא כן אם אדם הוא להוט ובהול תמיד למלאות כרסו ותאוותיו. יום ולילה לא ישבות ויניח מרדוף אחר תענוגיו למלאות גופו וחומרו תאוותיו והנאותיו הגשמיות והעביות. ואז מכבה אורה של הנשמה מחמת מעשיו הרעים. כי לא באלה חפץ בבריאת העולם. ואז אינו שורה בתוכה סוד הנשמה סוד האדם שמספרו שם מ"ה כשם הוי"ה ב"ה במלואו. כי מה לתבן את הבר. ואז מסתלק ממנו אור הנשמה סוד הצלם כנ"ל. וזה שאמרו חכמינו ז"ל אתם קרואים אדם כו' כי איש הצדיק יש לו סוד הנשמה הנתינה לו מתחת כסא כבודו יתברך סוד השם מ"ה כנ"ל שמספרו אדם אבל הרשעים אין להם שום שייכות בהשם מ"ה. וזהו שאחז"ל איזה שוטה המאבד מ"ה שנותנים לו. כי השוטה בשטותו ובמעשיו הרעים מאבד סוד אור הנשמה סוד אדם סוד שם מ"ה כנ"ל כי יסור ממנו הצלם. וזהו אם בחקותי תלכו דהיינו סוד החקיקה הנתינה לכם סוד האדם אור הנשמה השם מ"ה תלכו שלא תאבדו אותה במעשיכם הרעים. ואת מצותי תשמורו ועשיתם אותם שעי"ז תגדל אור הנשמה סוד האדם בזכות הבהירות במעשיכם הטובים בזיכוך הגוף והחומר כנ"ל:

באופן ששי אם בחקותי תלכו כי הנה כתוב (תהלים פ"ד) כי שמש ומגן ה' אלהים. כמו שהשמש צריכה למגן מחמת גודל בהירתה ואורה הרב שאין העולם יכול לסבול. ולזה צריכה למגן לשכן על ידו גודל הבהירות כמו כן ה' אלהים שהשם הוי"ה ב"ה שהיא סוד אור אין סוף בעצמו מחמת גודל אורו בלי גבול ותכלית. אין העולם יכול לקבל גודל הבהירות והוצרך השי"ת לצמצם אור בהירתו ע"י שם אלהים סוד הצימצום לקיים העולמות. והנה אור א"ס ב"ה בלי צימצום נקרא אור דאתגלייא שהוא בלא לבוש וצימצום והאור דצימצום ולבוש נקרא אור דאתכסיא. והנה אור דאתגלייא אינו יכול להגיע אליו רק יחידי סגולה שמזככים חומרם וגופם מכל וכל בתכלית הזיכוך והבהירות. ואינם מרגישים במצמם מכל וכל. והמה בתכלית האין גמור שהוא סוד כלות הנפש. וזהו (איוב כח) והחכמה מאין תמצא כי החכמה הוא סוד כ"ח מ"ה. שהוא כח של השם סוי"ה ב"ה שמספרו מ"ה במלואו סוד אור ואתגלייא בלא הצימצום והלבוש מאין תמצא, כי מי שהוא במדרגת אין שהוא ביטול גופו וחומאו שהוא הלבוש מכל וכל מחמת זכיתו וטהרתו. תמצא ר"ל יכול להגיע למעלות ומדרגות אור דאתגלייא כי מצא מין את מינו וניער. והנה אור הצימצום נאמר עליו (שמות לג) ושכותי כפי עליך שהוא סוד הצימצום. כמו שנאמר למעלה (שם) ושמתיך בנקרת הצור סוד הכיסוי ושכותי כפי עליך סוד הצימצום. וכתיב וראית את אחורי ופני לא יראו כי מחמת חטא העגל הורידו למשה רבינו ע"ה ממעלתו ומדריגתו הרמה. והוצרך לסוד הצימצום סוד הלבוש. וזהו ושכותי כפי עליך סוד הלבוש. וראית את אחורי הוא ג"כ סוד הצימצום. ופני לא יראה סוד אור דאתגלייא. והנה אמרו חז"ל במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד. ופירושו של בעלי תשובה אין משמעותו שישב מעבירות שעשה שא"כ למה יגדל כחו מצדיק גמור שלא טעם טעם חטא. אלא הפירוש של בעלי תשובה שמתוך זיכוך גופו וחומרו מכל וכל והוא בסוד האין הגמור. ועי"ז מגיע למעלות ומדריגות אור דאתגלייא. וזהו בע"ת ששב מאור הצימצום סוד אור דאתכסיא ועולה למעלת ומדרגת אור דאתגלייא. בזיכוך וטהרות גופו וחומרו מכל וכל והוא בסוד האין הגמור כנ"ל. ואז במדרגתו ומעלתו אין הצדיקים גמורים יכולים לעמוד. אעפ"י שהצדיק גמור עוסק בתו"ת יומם ולילה. רק שלא הגיע למדריגת אי"ן בזיכוך חומרו וגופו. ואז הוא במדריגת אור דאתכסיא ולא במדריגת אור דאתגלייא כמו הבעל תשובה הנ"ל:

וזהו ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו ויחזו את אלהים ויאכלו וישתו. כי אצילי הוא מלשון אצילות כבזיכוך חומרו וגופו מכל וכל שהגיע לסוד אור דאתגלייא. עי"ז זכה לעלות לעולם האצילות סוד אור דאתגלייא. לא שלח ידו שלא הגיע להם שום היזק מחמת המדריגה הגדולה הזאת שהגיע לסוד אור דאתגלייא. שלא נשבר הכלי מחמת ריבוי האור. וזהו ויחזו את אלהים כי לשון חזיון מורה על עביות הדבר. ולשון מראה על דקות הדבר. כמו אספקלריא המאירה. וחזיון כמו חלום וחזיון. וזהו ויחזו את אלהים. כי מאלהים שהוא סוד הצימצום סוד אור דאתכסיא היה להם בחי' חזיון. כי הגיעו לסוד אור דאתגלייא סוד אספקלריא המאירה. וזהו ויאכלו וישתו שלכאורה היה לו לומר ואכלו ושתו. אך ויאכלו וישתו היא לשון מפעל שעשו נחת רוח להשי"ת וקבל תענוג ושעשועים מהם. וזהו אם בחקותי תלכו הוא לשון חג חוגה והוא לשון מדריגה. היינו שתלכו ממדריגת הצימצום סוד אור דאתכסיא ותגיעו למעלת ומדריגת אור דאתגלייא.כמו בע"ת הנ"ל ששב מהצימצום סוד אור דאתכסיא והגיע לאור דאתגלייא. ומקבל השי"ת תענוג ושעשועים מזה:

וזהו ג"כ מה שאמר הכתוב אח"ז בסוד הברכה ואכלתם ישן נושן וישן מפני חדש תוציאו. כי אור דאתכסיא סוד הצימצום נקרא ישן. והוא סוד צדיק גמור הנ"ל מחמת שתענוג תמידי אינו תענוג. וסוד הצימצום נקרא על שם תמיד מחמת שהוא בהגבלה ותכלית וקץ רק עיקר התענוג הוא בסוד חדשים לבקרים עבודה חדשה אשר לא היה ביום העבר. הוא בסוד הבע"ת הנ"ל סוד אור דאתגלייא ששב מן האור הצימצום אור דאתכסיא להיות בסוד אור דאתגלייא בלי צימצום עד אין סוף ותכלית וקץ וזהו נקרא על שם חדש כי דבר הצימצום מוכן ועומד הוא מקדמת דנא. וע"כ נקרא בשם ישן. ודבר שהוא בלא צימצום ובכל יום מתחדש אור חדש נקרא בשם חדש. ולכן אור הצימצום נקרא בשם ישן. ואור דאתגלייא נקרא בשם חדש. ע"ז אמר ואכלתם ישן נושן שתראו להיות בתחלה בעבודה ישנה בסוד צדיק גמור בתורה ותפלה ומעשה המצות בסוד אור הצימצום אור דאתכסיא. ואח"כ בהזדככות חומרם וגופם בביטול המציאות שיגיעו לסוד האין הגמור ואז יזכו למעלת ומדריגת אור דאתגלייא בלא הצימצום המכונה בשם חדש כנ"ל. והוא מעלות ומדריגות הבע"ת הנ"ל. וזהו שמפורש ואומר וישן מפני חדש תוציאו. שתראו להוציא סוד הצימצום ותגיעו למעלת ומדרגת חדש סוד אור דאתגלייא. כי תענוג תמידי אינו תענוג כנ"ל:

באופן שביעי אם בחקותי תלכו והוא קרוב לאופן חמישי בהרחבת הביאור. ולהסמיך מה שכתוב ונתתי משכני בתוככם ולא תגעל נפשי אתכם והתהלכתי בתוככם והייתי לכם לאלהים שיהיו שייכים זה לזה ויחדיו ידבקו. והוא כי ידוע כי גוף האדם נבנה מארבעה יסודות אמר"ע. ומים היא כמעלה מן האש והאש מן הרוח והרוח מן העפר ועפר היא הגרוע מכולם. ולעומתם נתנה באדם נפש רוח ונשמה ונשמה לנשמה. נפש כנגד יסוד העפר. ורוח כנגד רוח. ונשמה כנגד יסוד אש. ונשמה לנשמה כנגד יסוד המים. וכמו שארבעה יסודות זה למעלה מזה כמ"כ הארבעה בחי' הנ"ל המה זה למעלה מזה. והם משתלשלים מן הארבע עולמות אבי"ע. שהמה גם כן למעלה מזה. יצירה מן עשיה. ובריאה מן יצירה. ואצילות מן בריאה. נפש משתלשל מן עשיה. והרוח מן היצירה. ונשמה מן מן הבריאה. ונשמה לנשמה מן האצילות. והארבע עולמות נמשכים ונשפעים אורם מן הארבע אותיות הוי"ה ב"ה. עשיה מן ה"א אחרונה. ויצירה מן הוא"ו. ובריאה מן ה"א ראשונה. ואצילות מן יו"ד של השם הוי"ה ב"ה. וכנגדם בכסא כבודו יתברך יש לעומתם הארבעה החיות הנושאים הכסא סוד ארי שור נשר אדם. כנגד ארבע עולמות כנ"ל וכנגד הארבע אותיות של השם הוי"ה ב"ה. והאדם הוא הגדול שלמעלה מכולם כמו שראה יחזקאל הנביא (יחזקאל א) ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה:

והנה אם האדם מזכך ומטהר גופו וחומרו מגשמיותו ועביותיו מכל וכל. אזי יכול להגיע למעלות ומדרגות אדם דלעילא הנושא את הכסא וחקיקה שם כנ"ל. אך אם חס ושלום הוא להיפך ברוע מעשיו. אזי נופל לדיוטא התחתונה ח"ו עפר הגרוע מכולם. בסוד אדם יסודו מעפר וסופו לעפר בסוד ונחש מעפר לחמו לסיטרא אחרא ח"ו בהרע מעשיו. והנה בהטיב האדם דרכו ללכת בו בעבודתו יתברך בזיכוך וטהרת גופו וחומרו. אזי זוכה לכל המדרגות הטובים הנ"ל לנרנ"ן. ולאדם דלעילא החקיקה והנושא את הכסא הכבוד שישכון בתוכו הארבע אותיות הוי"ה בשלימות. כי הוא כלי מוכן לשכון בתוכו ממש השי"ת מחמת ביטול גופו וחומרו מכל וכל להשגות ביטול המציאות בסוד האין הגמור והחכמה מאין תמצא. וזהו אם בחקותי תלכו כי חיקות הוא לשון חקיקה, רוצה לומר אם תלכו בדרך החקיקה הנ"ל בזיכוך וטהרת גופו וחומרו בביטול המציאות ואין הגמור, ותגיע לנרנ"ן ולארבע עולמות אבי"ע ולהארבע אותיות הוי"ה ב"ה ולאדם דלעילא החקיקה והנושא את הכסא הכבוד, לשכון בתוכו השי"ת ממש בארבע אותיות הנחקקות, ואז הוא כלי מוכן לקבל האור דאתגלייא, ואז יקוים בכם ונתתי משכני בתוככם ולא תגעל נפשי אתכם, כי נפשי הוא לשון רצון, כי כך הוא רצון של השי"ת בבריאת עולמות כולם שיהי' כן ויקבל תענוג ושעשועים מנשמת עמו ישראל בעבודה התמימה כזאת, וזהו ונתתי משכני בתוככם, כי הוא כלי מוכן לשכון בתוכו השי"ת בעבודה כזאת, ולא תגעל נפשי, כי כך הרצון בבריאת עולמות לוהתהלכתי בתוככם כנ"ל והייתי לכם לאלהים:

סליק